

FRANKOVA
POLITIČKA SMRT

(Izvjješće o glavnoj razpravi u tiskovnoj parnici proti uredniku „Doma“)

Napisao

Stjepan Radić

**Troškom samoga pisca. - Tiskom Hrvatske Pučke Seljačke
Tiskare d. d. u Zagrebu (Petrinjska ulica broj 28)
1908.**

Sadržaj:

1. Zašto je Frank tužio?.....	3
2. Kako su dvie razprave spojene u jednu.....	3
3. Kako je urednik „Doma“ dokazao, što je pisao.	4
4. Frankova optužba.	12
5. Radićeva obrana.	13
6. Proglašenje osude.....	17
7. Poslije proglašenja osude.	17
8. Od smrti nema lieka.	18

1. Zašto je Frank tužio?

Već je u cijeloj Hrvatskoj poznato, da stari Frank ne može podnieti ni oštrog prigovora, a kamo li oštar politički napadaj, premda sam tako govori i piše, kao da su izdajice svi Hrvati, koji njemu ne služe i ne robuju. Zato je Dr. Frank odmah prijavio urednika „Doma“ državnom odvjetništvu, najprije radi članka: „Zaslužuje političku smrt“, koji je izašao u 32. broju „Doma“ onda radi članka „Dvoje poštenje“ u 35. broju „Doma“ i radi viesti pod naslovom „Hrvatsko Pravo“ u istom broju i napokon radi još drugih članaka za koje će optužnica stići ovih dana. Državno se odvjetništvo nije doduše pridružilo toj pritužbi, ali je kr. sudbeni stol poveo iztragu i uručio uredniku „Doma“ optužnicu radi prekršaja uvrede poštenja po §-u 488. i 491. kaznenoga zakona, što se prema §-u 493. ima kazniti kao prestupak zatvorom od 6 mjeseci do jedne godine dana.

Staromu Franku lebdila je očito pred očima ta liepa slika kako će svoga političkoga protivnika strpati s onu stranu brave, nadajući se uz to i velikoj moralnoj zadovoljštini koju bi dobio za sebe povoljnom presudom, jer bi opet mogao na sve strane naglasiti: „Eto sve je laž, što se proti meni piše“. Zato je na sud došao s oba svoja sina Vladimirom i Ivicom, da i oni vide očevo slavlje.

2. Kako su dvie razprave spojene u jednu.

U četvrtak dne 16. siečnja 1908. u 9 sati u jutro započela je glavna razprava radi članka: „Dvoje poštenje“, i čim je optužnica pročitana upozorio je urednik „Doma“, da je danas imala biti razprava „Zaslužuje političku smrt“, jer je zbog te stvari prije provedena iztraga i dostavljena optužnica. Na to sud s obzirom na to, što bi druga razprava imala biti dne 23. siečnja naime za osam dana, budući da ne treba pozivati nikakovih svjedoka i ne nabavljati nikakovih dokazala, a oba su članka u tijesnom savezu, stvorio zaključak, da se obadvie razprave odmah provedu.

Tom se zaključku tužitelj dr. Frank odlučno uzprotivi, čineći se tobože nevještim kao da sud kani razpravu odgoditi i ističući svoju bojazan, da će urednik „Doma“ odgodu razprave upotrebiti, da njega (Franka) u svome listu opet napadne, a on, Frank, da se ne će moći obraniti, dok mu sud ne da zadovoljštine. Na to urednik „Doma“ izjavi, da u „Domu“ nema prostora za obširno izvješće o ovoj razpravi, a na umirenje dr. Franka obećaje, da o ovoj stvari ne će u „Domu“ ništa pisati. Sada se i Frank pod silu zadovolji zaključkom suda, te je odmah pročitana i druga optužnica. Vriedno je spomenuti, da je sud sam od svoje volje odredio, neka se članci radi kojih Frank tuži, pročitaju od rieči do rieči, jer pojedina iztrgnuta izreka može imati sasna drugi smisao sama za se, nego kad se čita onako u celom članku.

Budući, da članak: „Zaslužuje političku smrt“ ima u „Domu“ nešto preko pet stupaca, čitao se dosta dugo, ali ga je sud ipak vrlo pozorno saslušao, te je svakako silno djelovalo temeljito i mirno razlaganje ove strašne optužbe protiv Franku. Slušaoci su kasnije govorili, da su onda, kad je članak pročitao svi bili uvjereni, da će sud Frankovu optužbu baciti.

3. Kako je urednik „Doma“ dokazao, što je pisao.

Kad se pročitala prva optužnica izrekao je gospodin Stjepan Radić govor u kojem, je kazao i ovo:

Slavni sude! Kako je poznato, ja sam se za politički rad posebice spremio tako temeljito kao valjda nitko u Hrvatskoj. I u istinu posvetio sam se politici kao svojem glavnomu poslu. Vrativši se iz Pariza i Praga bio sam od 1902.—1903. tajnik „Hrvatske ujedinjene opozicije“ s kojom se onda nastojala spojiti i stranka g. Franka. Kao tajnik te opozicije, a nipošto nekakve magjarske stranke prava, živo sam radio za ovo troje: Prvo, da hrvatskoj opoziciji ne bude nagodba ni temeljem ni ciljem, i ali da joj bude jakim sredstvom i oružjem u borbi protiv magjarske sile i bezakonju; drugo, da se hrvatska opozicija sporazumi i složi sa svom slavenskom braćom u carevini i da radi te slavenske sloge nastoji izbjeći svaki sukob i s našim Srbima u Hrvatskoj; treće, a ovo je glavno, da si hrvatska opozicija uzme za temelj takvu pučku politiku, koja će biti upravo seljačka.

Kad u ovom svom nastojanju nisam mogao nikako uspjeti počeo sam slagati hrvatsku pučku seljačku stranku i to na takvom programu u kom su također one tri spomenute točke. U tom programu seljačke stranke niti se ne spominje a kamo li da se vriedja ikoja druga stranka i osoba, nego se liepo tumači i državno i narodno i seljačko pravo u stalnoj nadi, da će već svaki Hrvat po svojoj duši ovaj nauk prosuditi i prisposodobiti ga s drugim programima i onda ga ili poprimiti ili baciti. Isto tako i na svojim sastancima i skupštinama govorimo ne vriedjajući i ne napadajući nikoga, a prema tomu je pisao i naš „Dom“.

Ali držeći skupštine i sastanke po svoj Hrvatskoj, ljudi bi mi svaki čas znali kazati: Sve je to dobro, samo da Vi niste Vlah, sve je to liepo, ali Vaš je otac bio ciganin, ili dobar je to nauk, ali Vi ste za nagodbu, Vi ste magjaron. One gluposti i neistine dao je naime dr. Frank o meni širiti u svojem listu „Hrvatska Zastava“.

Videći dakle u gosp. Franku veliku zaprieku zakonitoj slovenskoj i pučkoj hrvatskoj politici na seljačkom temelju, odlučim tu zaprieku ukloniti, odlučim, da ne ću više širiti samo nauke seljačke stranke, nego da ću oštro pobijati glavnoga njezinoga protivnika dr. Josipa Franka.

Kod nas se u Hrvatskoj uvriežio nesretni običaj, da se političari vriedjaju i ruže, da jedan drugoga pobija onim, što mu je kazao negdje u

kavani, na uglu ove ili one ulice i t. d. Ja sam u „Domu“ dr. J. Franku dotično proti njemu naveo samo takove čine, koji su u obće poznati i koje svatko može sam prosuditi, te ih posebice ne treba ni dokazivati. Ja ću ipak i to učiniti, ako bude trebalo.

I trebalo je! Kad je naime pročitana druga obtužnica i kad je urednik „Doma“ tu i prvu obtužnicu pobio s čisto pravničkoga gledišta, dokazujući, da se ni po našem zastarjelom kaznenom zakonu, ni po našem stegnutom zakonu o tisku ne može ni jedan članak u „Domu“ progoniti i kazniti presječe mu jedan sudac rieč upitom: „A šta je s onom tvrdnjom, da je dr. Frank dao u saboru sa svojih 18 drugova prihvatiti nagodbu?

Okrivljenik na to odgovori: Ako slavni sud dozvoli, ja ću uzeti cilu obtužnicu od točke do točke, da svaku svoju tvrdnju posebice dokažem, ali naglašujem, da netočnost, pa i neistinitost koje *političke* tvrdnje nije još nipošto uvreda poštenja u kazneno-pravnom smislu. Kad bi to bilo, zašto bi onda bile u tiskovnom zakonu onako potanke i stroge ustanove o izpravku neistinitih Činjenica?

Tu se je sada dr. Frank jako, ali prerano poveseo. Mislio je da ove rieči znače uzmak ili čak opoziv svega onoga, što je u „Domu“ napisano. Ali je doskora uvidio, da se je ljuto prevario, te je i sam, a još više njegov sin Vladimir znao od nepravilike i ljutine sav pobjediti i pozeleniti. A imao je i zašto. Svi su dokazi bili promišljeni i jaki, a na nekoje se moglo opaziti, da su na sud djelovali vrlo dobro a na dr. Franka veoma porazno.

Frank se izgovara na pisara.

Odmah kod prve stanke upozorio je urednik „Doma“, kako je Frank u svojoj obtužnici iztrgavao ne samo pojedine izreke, nego i pojedine rieči iz jedne izreke, ali je pri tome tako postupao, kao da su te rieči same za se cjelina, te je na pr. svoju obtužnicu počeo mirne duše s velikim slovom pišući: „Svaki onaj naš političar i t. d., premda u celom članku nema izreke, koja bi tako počimala. Tu se Frank uzvrpolji i reče: To je učinio pisar, kao da je pisar podigao i podpisao obtužnicu, a ne njegov gospodar.

Frank nije Hrvat.

Druga stavka za koju je dr. Frank tužio, glasi u „Domu“: „u žilama ovoga političara, komu sada moramo opet, bilo to zadnji put, suditi, nije ni po rodu, ni po odgoju, ni po mišljenju, ni po svom političkom radu nikada bio Hrvat ni Slaven“. Zadnje dvie rieči „ni Slaven“ dr. Frank je izpustio t. j. nije za nje tužio, pa ga je urednik „Doma“ na sudu ovako pograbio: „dr. Frank dakle baš ne će da bude Slaven, on hoće da je samo Hrvat. Da se tu radi jedino o političkom pravcu, to bi još moglo imati smisla. Ali ja ovdje u

„Domu“ pišem, da dr. Frank ni po rodu, ni po odgoju t. j. ni po svojem plemenu ni po svojoj naobrazbi nije Slaven i to on eto sam obje ručke prihvaća. Ali bi dr. Frank mogao i morao znati, da je svaki Hrvat hoćeš ne ćeš po svom rodu Slaven, a poslie našega preporoda mi smo Hrvati Slaveni i po svojoj naobrazbi i po svojoj prosvjeti. Kad dr. Frank ne će da bude Slaven, jer i sam uvidja da to nije, onda on ne može biti ni Hrvat. Ovu je stvar riešila znanost i to odlučno i definitivno“.

Tu predsjedatelj suda glasno reče: Jest, to je etnografija (znanost o narodnosti ili narodopis).

Frank nije na skupštinama god. 1903. nigdje govorio za financijalnu samostalnost.

„Bio sam, reče urednik „Doma“, gotovo na svim skupštinama, koje su se g. 1903. u cijeloj Hrvatskoj obdržavale i na kojima je na tisuće naroda zahtievalo, da više ni jedan filir hrvatskih poreza i drugih hrvatskih prihoda ne ide u Peštu. I gle, na toj ni jednoj skupštini nisam vidio i čuo ovoga političara, koji si je tobože uzeo za prvu brigu i stavio za glavnu zadaću, da Hrvatska dobije svoje samostalne financije“.

Frank je u saboru dao prihvatiti financijalnu nagodbu.

Na ovu je točku, kako se vidjelo, najviše čekao i sud, a tužitelj dr. Frank bio je stalan, da urednik „Doma“ tu ne će moći baš ništa dokazati. Zato je i u „Hrvatskom Pravu“ i u „Hrvatskoj Zastavi“ dao već više puta napisati, da je Stjepan Radić lažac i varalica, jer da se po saborskom zapisniku može nepobitno dokazati, da je ova njegova tvrdnja skroz i skroz izmišljena. Zato su sva tri Franka samo u čudu razkolačili oči, kad je urednik „Doma“, držeći u ruki omašnu knjigu saborskoga zapisnika za g. 1906. progovorio ovako: Na strani 74. saborskoga stenografskoga zapisnika u izvješću o saborskoj sjednici od 12. studenoga 1906. čitam evo doslovce i ovo: „Bilježnik Jovo Banjanin čita: Broj 123. sabor. Preuzvišeni ban priobćuje, da je Njegovo ces. i kralj, apoštolsko Veličanstvo blagoizvoljelo previšnjim riešenjem od 29. srpnja 1906. podieliti osnovi zakona o inartikulaciji (o uzakonjenju) financijalne nagode ugovorene medju kraljevinom Ugarskom i kraljevinama Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom previšnju svoju sankciju (potvrdu).

Predsjednik: „Uzima se na znanje“.

Tako piše u saborskom zapisniku. Tu nigdje ne ima ni traga ni glasa. Dr. Franku i njegovoj stranci, premda je taj čas bilo uz njega još 18 zastupnika. Nijedan od njih nije ni pisnuo, a kamo li da su počeli onako vikati galamiti, kako su malo dana kasnije učinili radi srbskoga imena u adresi.

Znam, da će dr. Frank kazati: Kad je već došla kraljeva sankcija, onda se nagodba nije dala više zapriečiti. Da je dr. Frank imao 2 — 3 druga kao 1904., onda bi mu taj izgovor vriedio, a mogao bi se izgovoriti i u tom slučaju kad ne bi govorio: da je sve ovo, što je danas u Hrvatskoj samo jedno nasilje i bezakonje i da on i njegova stranka u ime hrvatskoga državnoga prava ne priznaje ni nagodbi, ni današnjemu poredku u Hrvatskoj nikakove zakonitosti. Kad netko tako govori i piše, onda mora i tako raditi.

No u ostalom dr. Frank je napisao ili dao napisati u „Hrv. Pravu“, da će njegova stranka zapriečiti proglašenje pragmatike, premda je dobila kraljevu sankciju. Kad se tako prieti za pragmatiku, koja je za zas uvreda i šteta, zašto to nije učinio proti financijalnoj nagodbi, koja je za Hrvatsku najveća sramota i gotova propast.

Ali dr. Frank i njegova stranka u obće puštaju, da se posve mirno proglašuju i ostali tako zvani zajednički zakoni, stvoreni na peštanskome saboru. Tako u istom svom saborskom zapisniku na strani 135. i 136. piše:

Predsjednik: „Sada molim gosp. bilježnika, dr. Vladimira Franka, da izvoli čitati zajedničke zakone (glas kod čiste stranke prava: Nemoj čitati zajedničke zakone). Zast. dr. Vladimir Frank: Ja sam pitao sumišljenike, pak su mi rekli, da mogu čitati.

Bilježnik dr. Vladimir Frank čita zajedničke zakone I. II. III. IV. V. VI. od godine 1906.

Predsjednik: Visoki sabori! Time su zakonski članci I. II. III. IV. V. i VI. u ovom visokom saboru proglašeni.

Eto, slavni sude, dr. Frank se prikazuje pred narodom kao najveći i jedini protivnik naše zajednice s Ugarskom, a eto njegov sin posve mirno i još s privolom svojih istomišljenika te zakone čita, a sam dr. Frank kao predsjednik i vođa tobože jedine protumagjarske stranke mirno dopušta, da se svi ti zajednički zakoni u hrvatskom saboru proglase i za Hrvatsku uvedu bez ikakvoga njegova prigovora. Zato ponovno tvrdim, da je dr. Frank u jeseni 1906. sa svojih 18 saborskih drugova dao prihvatiti financijalnu nagodbu, tu nesreću i propast za Hrvatsku, jer nije proti njoj učinio baš ništa od onoga, što je bio dužan učiniti po svom programu, po svom pisanju i govorenju „pred narodom“.

Dok je urednik „Doma“ ovo govorio, držao se naročito dr. Vladimir Frank tako, kao da mu netko puče zube klieštima vadi nokte, kao da je uvidjao, da poslie ovakovih dokaza ne će više lahko moći seljačke stranke ni ugrižiti, ni ogrebsti.

Frankova tudjinska drzovitost i podlost.

O tom je urednik „Doma“ progovorio obširnije, te medju inim i ovo kazao: Dr. Frank je sam priznao, da nije Slaven. On je dakle za nas Hrvate

tudjinac. Prema tomu bila je to od njega tudjinska drzovitost, kad je dopisniku bečkih novina „Neue Freue Presse“ rekao: Neka nam samo ne govore o našoj pripadnosti k Slavenstvu. No dr. Frank je odmah nato svoga Švabu uvjeravao o svom iskrenom, zdravom i bratskom odnošaju prema Magjarima. Ovo je njegova tudjinska podlost. Sad se naime i izvan Hrvatske, naročito u Beču dobro zna, koliko su Magjari nama Hrvatima učinili zla i krivice kako bi nas radi, samo da nas mogu upravo uništiti.

Tu samo podli tudjinac može u ovaj čas govoriti o bratimstvu. Ova je podlost još veća kad se uvaži, da je bečka „Neue Freue Presse“ pomagala a i danas pomaže svakoj magjarskoj vladi tlačiti nas Hrvate i da se je dr. Frank govoreći s onim Švabom umiljato u isto doba umiljavao i bečkim i peštanskim mogućnicima i jer istodobno kod nas u Hrvatskoj smatra izdajicom i prodancem svakoga, tko želi ikakav sporazum ili s Bečom ili s Peštom, jednom riečju, dr. Frank drži sebe jedinoga ovlaštenim govoriti u ime hrvatskoga naroda, a to je tudjinska drzovitost. On sebi jedinomu daje tu neograničenu vlast, da trguje ne samo s pravima Hrvatske, nego i s osjećajima nas Hrvata prema Niemcima i Magjarima, a to je njegova tudjinska podlost.

Ja sam malo dalje napisao za Franka, i da je to lukavi žid. Ovo nije nikakva uvreda, jer su već stari Grci lukavost n. pr. Odisejevu smatrali velikom vrlinom, a ja nisam ni malo tomu kriv, što se kod Židova lukavost stopila s drzovitošću i podlošću, kao jedno duševno svojstvo.

Napisao sam s ovim u savezu, da je dr. Frank i politički sljepar. Kod toga ostajem već radi ovoga njegovoga razgovora s bečkim novinarom. Ali i bez toga dokazao sam malo prije, da je dr. Frank baš onda u saboru miran i blag, kada ima najljepšu priliku viknuti dolje s nagodbom na onom mjestu, odkuda bi se to čulo daleko izvan granica Hrvatske. Zašto je dr. Frank blizu dva mjeseca sa svojom strankom vodio u saboru obstrukciju proti srbskome imenu. Zato, jer u istinu iskreno misli, kad veli: „Dolje Srbi“. A zašto nije isto tako vodio obstrukcije proti financijalnoj nagodi i proti zajedničkim zakonima? Zato, jer vičući: „Dolje s nagodom“, ne misli iskreno nego samo sljepari.

Frank je iz Starčevića načinio ruglo.

Rieči, za koje je Frank tužio glase u „Domu“. „Ali dr. Frank hoće da bude prvi i najveći Hrvat. On svojom poganom rukom onim časom, kad ga napaneš, digne preda se sliku pok. Starčevića, iz kojega je već načinio pravo političko ruglo.

O tom je urednik „Doma“ ovako progovorio:

„Slavni sude!“ Nama je svima poznato, da je Ante Starčević najviše mrzio i prezirao osobno kumirstvo, te je i zato Strossmayera držao pravom našom nesrećom, što je Zagreb primjerice 1883. kod otvorenja galjerija slika,

Strossmayera upravo kraljevski dočekaao. Zato je Starčević ovu stranku, koju je pod konac života svoga utemeljio, nazvao i u tom smislu čistom i upravo zapovjedio, da se tako ima uvijek zvati. Pa gle dr. Frank, taj tobože jedini pravi nasljednik briše to ime i nazivlje stranku Starčevićevom na pravo ruglo njezina utemeljitelja; jer je dosta pročitati samo jedan spis Starčevićev, pa ćeš se uvjeriti, da Starčević ne bi nikada odobrio i dozvolio, da se stranka službeno zove njegovim imenom, kako je to evo na programnoj knjižici stranke dr. Franka.

Starčević je nadalje u svojim spisima osobito oštro žigosao slabost naših ljudi pred činovnicima i našu sklonost za kojekakve proslave i parade, a gle, dr. Frank ne može po svom izbornom kotaru ni koraka učiniti bez slavloluka, bez glazbe, bez pucnjave mužara i druge parade. Pok. Starčević naprotiv došao bi iznenada i tu bi kao jednom zgodom u Zagorju onako na cesti držao ljudima svoj govor. No i u samoj politici podpuna je opreka među Starčevićem i Frankom. Ante Starčević nikada nije ni govorio ni pisao o Magjarskoj kako to čini dr. Frank, nego uvijek samo o Ugarskoj. Ante Starčević nije htio nikada bratinstva sa samim Magjarima, nego sa svim narodima Ugarske — s narodima a ne s narodnostima. Htio je naime ugovarati samo s takvim ugarskim izaslanstvom, u kom bi osim Magjara bili i Rumunji i Slovaci i t. d. jer samo takvo izaslanstvo iz Ugarske htjelo bi umaziti opravdane Hrvatske zahtjeve. Dr. Frank hoće bratinstvo i sporazum sa samim Magjarima, kojima sve ugarske narode prepušta na milost i nemilost, jer da će onda i Magjari nama Hrvatima priznati izključivo pravo na Hrvatsku. Kako nam ga priznaju, svi vidimo i osjećamo. Ante Starčević, napadajući Austriju, mrzio je i pobijao naročito austrijsko-njemačko činovništvo i njegovu samovolju. Dr. Frank mrzi i pobija koliko god može samo i jedino — našu slavensku braću u Austriji. Tek Slovence štedi, ali uz uvjet, da budu Hrvati i to u njegovoj stranci. Ali zato najružnije i najnepravednije navaljuje primjerice na Čehe radi pisanja jednih njihovih novina ili zato, što su češki novčani zavodi u svjetskoj financijskoj stisci, koja je i Amerikom strahovito potresla, ograničili, pa i sustegli vjeresiju našim štedionicama i povisili svoj kamatnjak. Dr. Frank zna predobro, da su tomu češkome postupku najviše krivi peštanki i drugi magjarski Židovi, radi kojih, jer smo s Ugarskom u zajednici, pada i na hrvatske novčane zavode crna sjena. Ipak dr. Frank znalice i hotice daje pisati, da Česi nas Hrvate hoće samo izrabiti, ali zato nije nigdje ni kazao ni napisao, kako su nas izrabljivali a i još bi to s nama htjeli austrijski Niemci osobito oni, koji oćijukaju s Pruskom.

Još je o toj točki bilo mnogo govora, a dr. Frank nije znao ništa reći nego to, da urednik „Doma“ po sto puta isto opetuje. Ali je na to dobio odgovor: „Kad ste od Starčevića već stotinu puta učinili pravo ruglo, moram to sto puta spomenuti.“

Frank se bezprimjernom lukavošću i drzovitošću došuljao i dogurao na prvo mjesto u stranci prava..

Tu je urednik „Doma“ uzeo frankovsku programnu knjižicu i spomenuo iz nje, kako je Frank još god. 1884. poletio sa saborske galerije i ponudio pok. Folnegoviću — novaca, da može negdje podmiriti, što je potrošio, jer bez toga ne bi bio Folnegovićev izbor odobren. Od toga vremena bio je Folnegović Franku obvezan, a umro je svezan s njim onako, kako su i danas toliki naši političari.

Ali najveću lukavost pokazao je dr. Frank, kad je pristao uz Antuna Starčevića. To je urednik „Doma“ ovako prikazao: Kod nas Hrvata školalo se i škola se mnogo siromašnih djaka. Kad takav djak svrši škole, mora hoćeš nećeš u nekakvu službu. Mnogomu se to nije dalo, osobito pod Khuenom i mnogi bi sam za se bio što šta pretrpio i pregorio. Ali tu su roditelji, braća i sestre; tu je dug radi školanja, a možda još i druge obveze. I naš čovjek ajde u službu, pa bio to i pravi jaram za njega. Starčević (osim malo vremena što je bio bilježnik županije riečke) nije išao u takvu službu, nego je živio u takvoj sirotinji, kakvoj se svaki žid samo ruga. Šta je dr. Frank dao napisati u „Hrvatskoj Zastavi“ proti meni samo zato, što smo pobirali ulazninu za treću glavnu skupštinu seljačke stranke; što sam ovdje ondje od pristaša primio predplatu za „Dom“; što ja ne putujem onako gospodski kao on! Siromaštvo je dakle dr. Franku samo na sprdnju, pa za što je onda pristao uz siromaka Antuna Starčevića, kad Starčević nije baš ništa imao. Za to, jer je u svojoj lukavosti opazio, kako narod baš radi toga dobrovoljnoga siromaštva počima Starčeviću vjerovati, pa je smislio, kako bi on baštinió to povjerenje.

Da to postigne, dao je baciti iz stranke prava starijega sinovca Antunova, Davida Starčevića.

Pitajte Davida, za što su najedanput iz stranke prava izključili njega, kojega je ciela Hrvatska radi njegove rječitosti i neustrašivosti bolje poznavala i više volila, nego li strica mu Antuna. David će Vam reći: „Nisu meni kazali nikakvoga uzroka, samo su mi poručili, da će iz stranke izstupiti stric, ako ne izključe mene, jer da stric veli: „Ja ne ću s Davidom nigdje zajedno biti.“ Valjda sam mu se zamjerio, kad sam mu onako hrvatski i baš lički znao nazvati: „Dobro jutro“ i koješta mu prigovoriti, a onaj žid došao bi smijući se ponizno i pokorno i tarući si ruke i sav bi se previjao pitajući: „Kako ste spavali, klarisime (preslavni gospodine)“?

David Starčević i danas je živ, pa zašto nije on barem pod predsjednikom Starčevićevoj stranci, a ne njegov mlađji brat Mile, koji nema ni njegove srčanosti ni njegove rječitosti i koji nije bio gotovo nimalo poznat u narodu? Za to, da dr. Frank nema takmaca, nego da bude i predsjednik i vodja i vlasnik tobožnje Starčevićeve stranke.

Frank izdajica.

O tom je urednik „Doma“ poduže govorio, pa je kazao i ovo: Ja sam se punih 15 godina, od 1888. — 1903. borio proti vladi grofa Khuena i već u toj samoj borbi uvidio sam, kako nam je potrebna obća narodna sloga proti magjarskomu nasilju. Ali te sloge ne može biti, ako jedan drugoga nazivljemo izdajicom k tomu još tako nepromišljeno, da recimo u isti koš strpamo i Strossmayera i Khuena i Rakodczaja. Zato sam u skladu s mišljenjem prosviećene Evrope stvorio to pravilo, da Izdajicom smatram takvoga našega političara, koji narodnomu našem neprijatelju pušta takvo naše pravo, koje nam je i samim temeljnim državnim zakonom osigurano. Zato sam smatrao izdajicama one naše magjarone, koji su otvoreno govorili i pisali, da mi Hrvati moramo Magjarima u svemu popustiti, jer smo od njih slabiji, zato držim izdajicom i dr. Franka, koji piše i daje pisati u „Hrvatskom Pravu“, da naši delegati nagodbu n a t e ž u na svoju stranu a Košut na svoju. Dakle mi Hrvati, koji po pravu i zakonu tvrdimo, da na hrvatskom tlu ima vladati hrvatski službeni jezik — mi nagodbu natežemo isto tako kao Košut i Magjari, koji proti pravu i proti zakonu magjarski jezik silom uvode u Hrvatsku. Dr. Frank rado se hvali, kako je dobar pravnik i kako on jedini brani hrvatsko državno pravo, pa gle, po njegovom pisanju onaj čovjek, koji iz svoje kuće tjera susjeda, kad mu proti njegovom pisanom pravu vlasništva tu kuću svojata, samo se nateže kao i taj siloviti susjed, te između njih nema nikakove razlike. Je li onda čudo, što sam ja u „Domu“ uvrstio, da ovako nitkovski, izdajnički može pisati samo pokvareni tudjinski plaćenik.

Frank-sluga i pomagač najgorih tlačitelja magjarskih i švabskih.

To je urednik „Doma“ ovako dokazao:

Sve zlo, koje nas Hrvate bije, nastalo i je ponajviše tako, što su si Niemci i Magjari hrvatsku zemlju i narod podielili, te je Dalmacija s Istrom došla pod Beč, a ostala Hrvatska pod Peštu. Već sam pokazao, kako se dr. Frank bratimi samo s Magjarima, kako im prepušta cielu Ugarsku, koju u „Hrvatskom Pravu“ zove Magjarskom, a ugarski sabor samo magjarskim i kako u Austriji vodi prijateljstvo samo s Niemcima, dok Slavene, a naročito Čehe, najružnije napada. Ali to njemu nije dosta. Dr. Frank uvijek je imao formalni pakt (pravi ugovor) i sa svakom magjaronskom vladom u Hrvatskoj, a sad je ovih dana punih pet sati magjarskomu ministru Vekerlu davao napatke, kako bi se izvukao iz neprilike. Još prije toga znao je dr. Frank češće otići u Beč, gdje se je dogovarao samo s njemačkim i židovskim političarima, a toga još nismo doživjeli, da bi išao u Ljubljanu, u Zlatni Prag, u Krakov ili u Lavov.

U ostalom baš ovih dana pobrinuo se je dr. Frank sam, da proti njemu bude opravdana i najoštrija politička osuda: Ta baš ovih dana razgovarao je

punih pet sati — kod zatvorenih vratiju — s najljućim protivnikom hrvatskoga državnoga prava komu je dr. Frank ne samo prvi, nego tobože jedini pravi branitelj.

Za to je dr. Frank mirne duše Khuenove prste nazvao čistima u onaj čas, gdje se je sva Hrvatska zgražala nad tim, kako je Khuen bez ičijega pitanja iz našega državnoga proračuna uzeo čitav milijun i potrošio ga po miloj svojoj volji. Zato je dr. Frank doktoru Rakocaju dao svjedočbu u onaj čas, kad je ciela Hrvatska Rakocaja susretala ne samo hladno, nego upravo ledeno.

Ali evo jednoga osobitoga dokaza, kako se je Frank znao pogoditi s magjaronskom vladom: Svima nam je još živo u pameti lanjska frankovska obstrukcija u saboru. Kad je ta obstrukcija koaliciji dodijala, poslala je tri člana — dr. Šurmina, Pribičevića i ne varam li se dr. Bauera — da s tri starčevićanca — s dr. M. Starčevićem, dr. Kišom i mislim s dr. Pavelićem — ugovore, kako bi obstrukcija prestala. Koalicija je ponudila, da će u saborskoj adresi naglasiti, da je Hrvatska ravnopravna država Ugarskoj i da smo mi Hrvati kao narod pravni predstavnici Hrvatske i još je dodala: neka starčevićanci slobodno ostanu na svom stanovištu. Ona se tri starčevićanca zadovoljiše, ali su još morali pitati dr. Franka. Taj nije pristao na ovakav javni i pošten sporazum među strankama, nego je dalje vodio obstrukciju, dok mu jednoga dana bivši podban Nikolić u saboru ne namigne, da izidje van. Tu su se ta dvojica u saborskom hodniku pogodila; frankovska je obstrukcija prestala u tili čas, srbsko je ime ostalo u adresi; koalicija nije adrese popravila u hrvatskom narodnom i državopravnom smislu, a Frank je liepo poslužio i pomogao onoj vladavini, koja Hrvatsku ubija. No moglo bi se reći, da je Frank samo pomagač, a da nije sluga magjarskim i švabskim tlačiteljima. Kad im ne bi bio sluga, ne bi on k njima išao, nego oni k njemu, ne bi on njih slušao na puki mig, nego oni njega. U ostalom ja bi volio, da im je dr. Frank gospodar, nego sluga, premda bi gosp. privatni tužitelj u tom slučaju mene i bez ovakve razprave strpao onamo, kamo me sada želi spraviti osudom slavnoga suda.

4. Frankova optužba.

Na to je dr. Frank držao dugi govor, da svoju optužbu obrazloži i podkriepi. Govorio je slabo i nesigurno; često je pojedine rieči ponavljao, nekih izreka nije znao dovršiti, a bio se jedan put i vrlo zapleo. Pri tom je nemilice mučio naš hrvatski jezik, a završio je veleći, da ne će više dalje *razložiti*, mjesto da kaže: dalje *razlagati*.

U tom svom govoru Frank je učinio i ovih devet javnih izjava:

Gospodin Radić misli, da se može politička smrt zaslužiti i ostati pošten. To nije tako, te je on već samim naslovom ovoga članka i čitavom njegovom tendencijom počinio prestupak proti sigurnosti poštenja . . .

Ja niti ne redigiram (uredjujem), niti sam u stanju čitati „Hrvatsku Zastavu“,

te s njezinim pisanjem ne stojim u nikakvom savezu...

Ja ne tužim iz svoga nagona, nego stranka sama smatra, da moram braniti njezin ugled i napose u ovom slučaju od mene zahtieva, da stanem na put lažima i klevetama...

Gospodin Radić kazao je, da nije ravno mene nazvao plaćenikom, ali on piše: Ovako nitkovski i izdajnički može pisati samo plaćenik. To je isto kao da je meni samomu dobio ovu uvredu...

Ja nisam, slavni sude, Rakodczaju dao nikakove svjedočbe. Ja sam samo jednomu novinaru kazao, kad se taj novinar bojao, da će ga ban baciti van, da se ne mora bojati, da je dr. Rakodczaj čovjek finih manira, da ga ne će van baciti, a to sam bio dužan, da ne misle za nas, da smo divljaci, da smo Hotentoti (afrički crnci)...

Što gospodin Radić o meni piše i tvrdi, sve je to nepošteno i nečudoredno. Kako bi ja sam zaslužio, političku smrt, kad ne bi počinio takovih čina, koji su nepošteni i nečudoredni?...

Gosp. Radić piše, da ja nisam govorio na skupštinama za financijalnu samostalnost, ali dr. Frank nije trebao govoriti na javnim skupštinama... Dr Frank govorio je čitavom narodu i inozemstvu... Ja sam se ciele noći mučio za svoju domovinu... Ja sam nepobitnimi činjenicama dokazao pravo na financijalnu samostalnost... Na temelju moga iztraživanja s mojom mukom paradirali su Radići... Dr. Frank nije trebao ići kao agitator...

Što se tiče sjednice od 12. studenoga 1906., kad sam ja, kako piše gosp. Radić, sa 18 svojih drugova dao prihvatiti financijalnu nagodbu, *ja ne znam, jesam li bio u toj sjednici*, ali da sam i bio, ja u onom času ne bi aranžirao (priredio) obstrukcije. Mi smo ustavna stranka, mi ***proti vladarevoj sankciji ne obstruiramo***, to prepuštamo gosp. Radiću...

Mi radimo samo ustavnim putem, da stranka dodje u većinu. Proti kraljevoj sankciji ne idemo, na to nas ne će gosp. Radić navesti...

Molim i predlažem po § 34. tiskovnoga zakona, da osuda bude tiskana u „Domu“ na čelu lista čim bude pravomoćna i čim bude dostavljena.

Sve je slušatelje pa i Frankove prijatelje iznenadio ovaj slabi govor, to više, jer se govornik vladao, kao da nešta lovi po zraku, te mu rieči nisu skladno izlazile ni iz glave ni iz srca, premda je plašljivim svojim glasom kao obično htio djelovati i na sud i na slušateljstvo.

5. Radićeva obrana.

Na to je urednik „Doma“ prema tomu, kako si je Frankov govor pobilježio, svaku njegovu točku pobio. Naročito ga je nemilosrdno pograbio radi spomenutih onih devet izvaja i to ovako:

Dr. Frank se vara, kad misli i tvrdi, da političku smrt može doživiti samo nepošteni čovjek. Naša braća Česi imali su glasovitoga političara Riegra, koji je punih 30 godina bio prvi *politički* vodja i gle, kod izbora 1891. taj Rieger i njegova stranka izgubiše sve kotare. Ali sad je istom Rieger postao pravi *narodni* vodja na prosvjetnom, gospodarskom i znanstvenom polju i to je ostao sve do svoje smrti, kad su se sve češke stranke upravo natjecale, da njegovoj uspomeni izkažu što veću počast. Ni državni odvjetnik ne bi dakle poput dr. Franka ovako strogo i krivo tumačio kazneni zakon, da je već u samom naslovu kažnjiv čin...

Gosp. Dr. Frank kazao je ovdje posve mirno, da nije u nikakvom savezu s „Hrvatskom Zastavom,“ da je dapače nikada ne dospieva ni pročitati, jer da imade toliko posla. I ja sam, slavni sude, vrlo zaposlen svojim književnim i znanstvenim radom, jer ja pišem hrvatski, ruski, češki i francuzki, a taj rad i Hrvatskoj koristi, a ja bi, da mu se sav posvetim, mogao upravo sjajno živeti, pa ipak volim ne samo pročitati i urediti, nego obično i većim dielom napisati ovaj „Dom“ seljačke stranke. Dr. Frank ne dospieva na to isto. *A zašto je onda svoju stranku dne 7. studena 1906. dao proglasiti jedinom pravom seljačkom strankom, kad za seljački, dakle glavni list te stranke nema ni časka vremena. Ovo je takva sljeparija, da veće ne može biti...*

Dr. Frank je ovdje kazao, da me je morao tužiti zato, što je predsjednik jedne stranke, a ja mu velim, da me baš zato nije imao tužiti. I ja sam predsjednik jedne stranke i to takve, koja nema bogatih i uglednih pristaša među gospodom i kojoj lažni i uvredljivi napadaji više škode nego stranci Dr. Franka. Ali ja držim, da je nedostojno za svakoga branitelja slobode, a osobito za predsjednika tobože najnarodnije stranke, sjediti ovdje na mjestu državnoga odvjetnika i ovaj zastarjeli kazneni tiskovni zakon ovako tiesnogradno tumačiti. U ostalom ja dobro znam, da i Franku njegovi pristaše prigovaraju, što je već tužio sve naše prve ljude, a što se on baš za ovaj moj slučaj izpričava, da to stranka od njega zahtieva, *ja mu evo u oči kažem, da to ne vjerujem, pa i to držim samo jednom sljeparijom*, dok Dr. Frank ne pokaže ili ne objelodani zaključak svoga saborskoga kluba, svoga središnjega ili poslovnoga odbora, koji ovakvu tužbu od njega zahtieva...

Gosp. Frank baš pod silu hoće, da mu ja kažem plaćenik. U „Domu“ nigdje ne stoji, da je on plaćenik, nego da ovako kako piše „Hrvatsko pravo“ ob onom tobožnjem natezanju za hrvatski službeni jezik, da tako nitkovski i izdajnički pisati može samo tudjinski plaćenik. Tu se dakle oštro, a i pravedno osudjuje *stanovito* pisanje, a ne vriedja se ni jedna odredjena osoba. No kad dr. Frank želi biti plaćenik, velim mu evo na ovom odličnom mjestu jasno i glasno, da *dr. Franka držim tudjinskim plaćenikom već zato, što je za novce t. j. za primljene dionice branio i to na uvodnom mjestu glavnoga organa svoje stranke privatnu korist jedne tudjinske firme tvornice Danice. Za tu moju izjavu neka me izvoli gosp. Frank odmah tužiti*“.

(Stari je Frank na to skupio ustnice i iztisnuo: „Eto sad sam zahtieva, da ga tužim.“) „Dr. Frank je to obširno pripoviedao, da je za Rakodczaja kazao onomu novinaru samo to: „Ne bojte se, ne će Vas baciti van“. A zašto ga je onda molio, da to nikomu ne kazuje. Morao bi imati barem toliko kuraže, da se ne boji ovakve jednostavne istine. Ali dr. Frank dobro znade, da je i ustmeno i pismeno dr. Rakodczaju dao svjedočbu sudačke pravednosti i nepristranosti, a ta je svjedočba tobože od političkoga protivnika Rakodczaju vriedila više, nego da su uz njega odmah pristali svi stari magjaroni....

Dr. Frank dosta je dugo dokazivao, da je sve ono, što ja o njemu tvrdim u „Domu“ i nepošteno i nečuredno i pogrdno. Ne će da vidi, da sam ga ja napao po svom pravu i prema svojoj dužnosti radi njegovih stanovitih političkih čina, a nipošto radi izmišljenih pogrdnih „vlastitosti i mišljenja“. Kad sam ja kazao, da neistinitost koje političke tvrdnje ne mora biti još i uvreda poštenja, poveselio se u nadi, da ću ja priznati, kako sam tobože pisao neistinu.

Ja i sada ponovno velim, da u burnom i napornom političkom i novinarskom radu nije moći odmah točno izpitati sve ono o čem moraš pisati. To naročito vriedi za dnevne novine. No zato imamo u tiskovnom zakonu, kako sam već kazao, potanke i stroge ustanove o izpravku činjenica, što inače ne bi imalo nikakova smisla. Dr. Frank kao da svega toga ne vidi i ne zna. Pa dobro, u ovom slučaju toga i ne treba, jer je sve, što sam napisao, istina, a k tomu sada ovdje dodajem, da će dr. Frank kad bude politički mrtvac po mom dubokom uvjerenju, biti ujedno nepošten, nečudoredan i pogrdjen čovjek....

Moram ovako oštro govoriti već zato, što je gospodin privatni tužitelj i u programnoj knjižici svoje stranke najružnije i najneistinitije napao i seljačku stranku i mene. Evo te knjižice za koju „Hrvatsko Pravo“ piše, da je već razpačano u 16 tisuća komada i koja bi imala biti politički katekizam i svagdanji kruh stranci dr. Franka. Ja ću iz nje pročitati samo nekoliko redaka.

Tu se dr. Frank silno uzvrpolji i reče: „Ja nisam pisao te knjižice.“

Ali kao predsjednik stranke valjda preuzimljete odgovornost za ono, što u njoj piše, upita urednik „Doma“.

Ne, ne, jer je nisam ni čitao dok nije bila tiskana, odvrati Frank.

„Tako! E onda ne ću ništa ovom knjižicom dokazivati, *ali za ovaj Vaš postupak velim i tvrdim, da je najveća politička sljeparija....*

Dr. Frank je ovdje osobito naglasio, kako je on ciele noći probdio za svoju domovinu i kako njemu nije trebalo na javnim skupštinama govoriti za financijalnu samostalnost. Priznajem, da to nije trebalo njemu, ali je to trebalo hrvatskom narodu. Financijalnu samostalnost treba izvojštiti, a to može učiniti samo upućen i složan narod. Dr. Frank je ovdje osobito naglasio, da su Radići na skupštinama paradirali njegovom mukom. Ja na sve ovo velim: Samo se nezahvalni sin može okolo hvalisati, kako je svoju mater uzdržavao i samo drzoviti tudjinac može iz obće narodne kulturne imovine

izlučivati posebni svoj dio. U ostalom da dr. Franka nije u koječem izpravio dr. Vrbanić i da mnogi naši ljudi među njima i ja, nismo upozorili, da treba tražiti i stvarati financijalnu samostalnost takodjer na gospodarskom i privrednom polju, bilo bi nam se po Frankovoj nauci moglo dogoditi, da dobijemo pravo sve svoje izdatke plaćati, ali da ne nadjemo vrela odkuda ih podmiriti.

Gosp. je Frank kazao, da ni ne zna, je li bio u onoj sjednici, kad je hrvatski sabor primio na znanje, da je Njegovo Veličanstvo potvrdilo financijalnu nagodbu. Dr. Frank je kazao i to, da on nije pozorno slušao moga govora. Nisam znao, da imadem posla s tako velikim gospodinom, samo sad vidim, da taj veliki gospodin nije baš gentleman....

Dr. Frank je dosta dugo i ogorčeno govorio proti tomu, kako on i njegova stranka ne će ništa raditi proti kraljevoj sankciji naročito, da ne će proti njoj obstruirati.

Ali i nagodba od godine 1868. ima tu istu kraljevu sankciju, pa ipak dr. Frank ustmeno i pismeno preporuča i traži, da vičemo: „Dolje s nagodbom!“ i tko god ga u tom ne sliedi, taj je nagodbenjak, magjaron, izdajica. Zato ja ovdje velim, a dr. Frank je potvrdio, da baš u toj stvari najviše sljepari.

Što dr. Frank misli, da baš ustavnost traži poštivati kraljevu sankciju i tu ima krivo. Može biti i bilo je slučajeva baš u našoj monarkiji, da su baš najustavnije stranke ustale i proti sankcioniranim zakonima kao n. pr. stara češka narodna stranka na čelu s Regrom, koja sporazumno s visokim češkim plemstvom nije sve do 1879. priznala, ni austrijskoga ustava ni carevinskoga vieća, niti nijednoga austrijskoga zakona, premda su imali potvrdu Njegovoga Veličanstva.

Gosp. privatni tužitelj kazao je na koncu da njegova stranka ide za većinom u narodu i da će onda izvršiti svoj program. Da je to istina, ne bi bilo ove sudbene razprave. Dr. Frank bi onda radio kao svi pravi političari, kako radimo i mi osnivači seljačke stranke: Upućivao bi i sakupljao narod i stojeći na temelju narodnoga vrhovništva sigurno bi čekao vrieme, kad će iz narodnih ruku primiti vlast, da po pravu i zakonu radi u narodno ime onako, kako se danas nameće proti narodnoj volji. Da je dr. Franku glavno mjerilo narodna volja, zašto bi tu predlagao, da ja u „Domu“ na čelu lista donesem svoju, kako on misli, osudu. Ta on radi već tolike godine i predsjednik je tako jake stranke, pa što njemu treba svjedočbe čovjeka, za koga je dao pisati, da oporezuje tuđe žepove, da u nje zavirkuje, da je promienio sve stranke, da je ciganin, vlah itd. Nu ja ipak evo sam svoje volje obećajem, da ću odluku suda, kakva god bila, tiskati u „Domu“ na prvom mjestu.

Razprava je završena nešto poslie 12 sati o podne s objavom, da će se presuda proglasiti u subotu dne 18. u 4 sata poslie podne.

Na hodniku pred sudnicom čekahu sva tri Franka s prijateljima na urednika „Doma“, a dr. Vladimir Frank poviče: „živio seljački kralj“. Gosp.

se Stjepan Radić okrene i smješeći se reče: „Kad sam kralj, onda ste morali pasti na koljena. Eto, i tu ste sljepari“.

6. Proglašenje osude.

U subotu dne 18. siečnja bila je velika dvorana kr. sudbenoga stola zagrebačkoga puna občinstva, ponajviše sveučilištnih djaka. Sud je viećao jur blizu tri četvrt sata poslie četiri, a medjutim je stari Frank obukao zimski kaput, jer ga je valjda od bojazni počela tresti groznica. Kad je predsjedatelj suda čitajući presudu, došao do rieči: Kriv je, zasvietlilo je nekoliko mačjih očiju paklenskom zloradošću, ali odmah kad je na to predsjedatelj suda pročitao, da se urednik „Doma“ rješava od obtužbe radi članka „Dvoje poštenje“, a radi članka „Zaslužuje političku smrt“ i bilježke o „Hrv. Pravu“, da se osudjuje na mjesec dana zatvora, koji se pretvara u 60 kruna globe, bile su već one mačje oči kao mrtve. Urednik „Doma“ zadovoljio se osudom.

Na pitanje, da li se i tužitelj zadovoljava, odgovorio je dr. Frank prisiljeno i muklo: Zadovoljavam se. To je rekao, a za stalno si je mislio, da je za njegov daljnji politički život 60 kruna premalo.

7. Poslije proglašenja osude.

Urednik „Doma“ izašao je sa svojom ženom i još s četiri, pet prijatelja pred sudbeni stol, da ide kući, ali tu se već svrstalo pedesetak sveučilištnih djaka, frankovaca, od kojih nekolicina poviču: Dolje Radić! našto urednik „Doma“ ode ravno medju nje i reče: Dolje Rauh! Hoćete li s tim poklikom na Markov trg. Junačka se četa odmah uzkomeša, a trojica, četvorica kao od nevolje promucaju: Pa idemo! — Ne, sa židovskim slugama ne ide se proti Rahu! i s tim se riečima urednik „Doma“ okrene od slabe frankove garde i poviče tri puta: Dolje Frank! Dolje Rauh! U to pristupi k njemu redarstveni povjerenik Čurčić veleći: Ako još jedanput to kažete, ja ću uredovati. Urednik se „Doma“ nasmiješi i kaže: Pa dosta je tri puta. Malo prije toga bacio je odvjetnički perovodja Dražić jaje, ali tako nesigurno, te urednik „Doma“ toga nije ni primietio, dok mu nisu prijatelji kazali, jer se jaje omaklo i tek na zemlji razbilo. Drugi djaci bili su takodjer pripralni, da učine sličan juriš, ali su se ipak zastidili, a to im služi na čast.

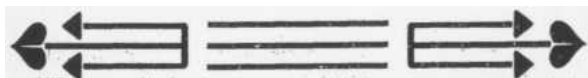
8. Od smrti nema lieka.

Pri kraju ove brošurice stigne uredniku „Doma“ ovaj list: *Privlaka, 19. I. 1908.* „Dana 19. o. mj. primio sam rano u jutro čudnu brzozjavku, koja glasi: „Stjepan Radić osudjen danas zbog uvrede doktora Franka mjesec dana zatvora, odnosno 50 kruna globe radi članka Zaslužio političku smrt. Dr. Frank.“

Poznato Vam je, da sam ovih dana bio u Zagrebu. Tu me je Dr. Elegović pozvao u uredništvo „Hrv. Prava.“ i tu se upustim u razgovor s mladim Frankom, Peršićem, Zatlukom i Bošnjakom. Onda me mladi Frank pozove svome tateku. Tu sam ja staroga Franka pitao, o svemu i svačemu, i o Pešti i t. d. Dr. Frank mi reče, da je išao Wekerlu *na poziv kraljev* i da bi išo i g. Radić, da je i njega kralj pozvao; da ima parnicu proti Vama, i da će se on ubiti, a Vama će dati kuću i sve što ima, ako mu na sudu dokažete, što ste pisali.

Adam Neferanović,
pristaša hrvatske pučke seljačke stranke

Iz ovoga se pisma vidi, kako se stari Frank još nada, da će mu *hrvatsko seljačko poštenje* dati onaj ugled bez kojega mu se ne da uspješno mešetariti. U toj nadi poslao je odmah i onaj brzozjav, a zato je u Hrv. Pravu (od 20./I. o. g.) dao zašutiti, da je urednik „Doma“ djelomice odriješten i da mu je zatvor pretvoren u 60 K globe. Za to se eto s pomoćju bezsramne laži drzovito sakriva i za Njegovo Veličanstvo. Ali Franku ne može više ništa pomoći, jer ni od političke smrti, kad je ovako kukavna i sramotna, lieka nema.

**ZA VRLO sniženu cieniu,
samo za 6 kruna**

dobiva se:

1. Glasoviti češki roman „**Pasoglavci**“ (Češka „Seljačka buna“) u prevodu Stj. Radića (200 str.)
2. **Slavenska Politika** Stjep. Radića (80 str.)
3. Trideset svezaka **Hrvatske Misli** (1903—1906), svezak po 64 str.

**Naručuje se kod St. Radića,
Zagreb, Medjašna ul. 12.**

Ciena 20 fil.

100 komada. 10 kruna